

MEDITATIO CLXXI.

Miser in se revertitur, agit
pœnitentiam et a patre denuo recipitur.

I. — In se autem reversus, dixit :
Quanti mercenarii in domo patris mei
abundant panibus, ego autem hic fame
pereō!

Surgam et ibo ad patrem meum, et dicam
ei : Pater, peccavi in cœlum et coram te :

Jam non sum dignus vocari filius tuus :
fac me sicut unum de mercenariis tuis.
(*Luc. XV. 17, 18, 19.*)

Non prius redit ad pristinam felicitatem,
quam in se rediens sentiret opprimentis
ærumnæ præsentiam. (*Gregorius Nyssenus.*)

Ego non alienus, sed filius boni patris et
frater filii obsequentis, ego liber et genero-
sus, factus sum inferior mercenariis, a sum-
ma celsitudine primæ nobilitatis ad infimam
humilitatem delapsus. (*Chrysostomus.*)

Cetera vero sunt pœnitentiam meditantis
in confessione peccati, nondum tamen agen-
tis : Non enim jam dicit patri, sed dicturum
se esse promittit cum venerit.

Dicit ergo dicturum se esse patri, *Pater.*
(*Augustinus.*)

Quam misericors qui nec offensus, patrum
nomen dedignatur audire ! *Peccavi* : Hæc est
prima confessio apud auctorem naturæ,

præsulem misericordiæ, arbitrum culpæ. Sed
si Deus novit omnia, vocem tamen tuæ con-
fessionis expectat : *Ore enim confessio fit
ad salutem.* (*Rom. X. — Ambrosius.*)

II. — Et surgens venit ad patrem
suum. Cum autem adhuc longe esset, vi-
dit illum pater ipsius, et misericordia
motus est, et accurrens cecidit super col-
lum ejus, et osculatus est eum.

Dixitque ei filius : Pater peccavi in
cœlum et coram te, jam non sum dignus
vocari filius tuus. (*Luc. XV. 20, 21.*)

Hunc filium prodigum Spiritus sanctus
nobis descripsit, ut instruamur nos qualiter
debeamus cordis deplorare peccamina.
(*Gregorius Nyssenus.*)

Qui postquam dixit, *ibo ad patrem meum*,
quod ei cuncta attulit bona, non mansit, sed
totum iter transivit : sequitur enim : *et sur-
gens venit ad patrem suum.* Sic et nos fa-
ciamus, nec pigeat nos longitudinis viæ :
quia si voluerimus, fiet regressus celer et
facilis, dummodo deseramus peccatum, quod
nos a domo paterna eduxit. Est autem pa-
ter redeuntibus clemens. (*Chrysostomus.*)

III. — Dixit autem pater ad servos
suos : Cito proferte stolam primam, et
induite illum, et date annulum in manum
ejus, et calceamenta in pedes ejus :

Et adducite vitulum saginatum, et occidite, et manducemus, et epulemur :

Quia hic filius meus mortuus erat et revixit : perierat, et inventus est. Et cœperunt epulari. (*Luc. XV. 22, 23, 24.*)

Pater ad filium sermonem non dirigit, sed ministris loquitur : quia qui pœnitet orat : sed responsum verbo vere non accipit, misericordiam vero efficaciter in effectu. (*Chrysostomus.*)

Hæc ornamenta et vestimenta pretiosa quæ reverso ad patrem filio tribuuntur, id significant quod probare Christus volebat, *majus esse gaudium super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta novem justis qui non indigent pœnitentia*; neque habere Deum rationem ullam præteritorum peccatorum, cum peccator ad illum toto corde convertitur, quominus eum in eundem aut meliorem etiam, quam quo ante peccatum fuerat, statum restituat. (*Menochius ibid.*)

MEDITATIO CLXXII.

Filium natu majorem indigne ferentem pater placat.

I. — Erat autem filius ejus senior in agro : et cum veniret, et appropinquaret domui, audivit symphoniam et chorum.

Et vocavit unum de servis, et interrogavit quid hæc essent.

Itaque dixit illi : Frater tuus venit, et occidit pater tuus vitulum saginatum, quia salvum illum recepit. (*Luc. XV. 25, 26, 27.*)

Ostendit siquidem hujusmodi indignatio, quod tantam demonstrat erga eos qui resipiscunt gratiam et gaudium, ut ceteris invidiam movere posset “ Quod est, ut justam murmurandi materiam habere videri possint : certe justam causam nunquam satis admirandi.” Nam quod et ad illos qui sola sua aliorumque opinione sunt justi, revera autem injusti : quos et ipsos nomine senioris filii dicimus comprehendendi, illi serio invident, et indignantur, ob eam quæ peccatoribus pœnitentibus exhibetur clementiam, atque indulgentiam, quemadmodum manifestum est ex murmurationibus Scribarum et Pharisæorum quod Christus publicanos et peccatores recipiat. (*Euthymius citat. et interpret. in Cursu completo. ibid.*)

II. — Indignatus est autem, et nolebat introire. Pater ergo illius egressus, cœpit rogare illum.

At ille respondens dicit patri suo : Ecce tot annis servio tibi, et nunquam mandatum tuum præterivi, et nunquam dedisti

mihi hædum ut cum amicis meis epularer.

Sed postquam filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum meretricibus venit, occidisti illi vitulum saginatum. (*Luc. XV. 28, 29, 30.*)

Quam benignus et clemens pater, rogat filium, ut lætitiæ domus particeps fiat! Magna certe benignitas humanitasque hujus patris. Cum enim posset servata majestatis suæ gravitate, intus manere, et servis dicere, si recusat ingredi et nobis esse conviva, maneat foris, et mœrore tabescat: ipse ad illum egreditur, rogat, laborat, et in omnia se vertit, ut utrique filio satisfaciat, utriusque amator.

Nec aliter Deus et Christus ejus patienter agit ac laborat, ut et peccatores pœnitentes clementissime recipiat, et justos doceat id ita omnino fieri debere, atque ita servet utrosque. (*Hieronym. citat. et interpret. in Curs. Compl. ibid.*)

III. — At ipse dixit illi: Fili tu semper mecum es, et omnia mea tua sunt:

Epulari autem, et gaudere oportebat, quia frater tuus hic, mortuus erat, et revixit: perierat et inventus est. (*Luc. XV. 31, 32.*)

Nullus ergo gravatim Dei judicia ferat,

sed gratum sit ei, si peccatores feliciter agant et salventur. Qui enim scis quem tu peccatorem censes, pœnitentiam agens gratior fiat? Quid item si occultas habet virtutes et propterea a Deo benigne recipitur. (*Theophylactus ibid.*)

MEDITATIO CLXXIII.

PARABOLA VIGESIMA SECUNDA.

Villici iniqui facientis sibi amicos
de mammona iniquitatis.

I. — Dicebat Jesus ad discipulos suos: Homo quidam erat dives, qui habebat villicum: et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius.

Et vocavit illum, et ait illi: Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ: jam enim non poteris villicare. (*Luc. XVI. 1, 2.*)

Quicumque sis, noveris te esse dispensatorem alienorum, et quod transitorii usus et brevis tibi jura concessa sunt. Abjecto ergo ab anima domini fastu, sumas humilitatem et modestiam villici. (*Chrysostomus.*)

Ex hoc ergo discimus non ipsos esse dominos, sed potius villicos alienarum facultatum. (*Ambrosius.*)

Deinde quod cum non exercemus dispensationem opum ad libitum Domini, sed ad proprias illecebras commissis abutimur, criminosi villici sumus. (*Theophylactus.*)

Et vocavit illum, etc. Quotidie talia nobis per effectus exclamat Dominus, ostendens nobis fruentem in meridie sospitate, priusquam vesperascet, exanimem : et alium inter prandia exspirantem; et diversimode ab hac villicatione discedimus. Sed fidelis dispensator, qui de propria dispensatione confidit, desiderat cum Paulo dissolvi, et esse cum Christo; is autem cujus sunt vota terrena, anxietur in exitu. (*Chrysostomus.*)

ii. — Ait autem villicus intra se : Quid faciam quia dominus meus aufert a me villicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco.

Scio quid faciam, ut, cum amotus fuero a villicatione, recipiant me in domos suas. (*Luc. XVI. 3, 4.*)

Vita præsens habet exercitium mandatorum, futura vero solatium. Si nihil operatus es hic, frustra in futurum curas; sed nec mendicando proficies. Hujus indicium sunt virgines fatuæ : quæ imprudenter a prudentibus mendicaverunt, sed reversæ sunt vacuæ : quilibet enim suam conversationem ut tunicam induit; non est autem eam exuere, nec cambire cum alio. (*Chrysostomus.*)

iii. — Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo : Quantum debes domino meo?

At ille dixit : Centum cados olei. Dixitque illi : Accipe cautionem tuam : et sede cito, scribe quinquaginta.

Deinde alii dixit : Tu vero quantum debes? Qui ait : Centum coros tritici. Ait illi : Accipe litteras tuas, et scribe octoginta. (*Luc. XVI. 5, 6, 7.*)

Quoties quis exitum suum percipiens, levat beneficio sarcinam peccatorum, vel relaxando debita debitori, vel tribuens inopibus copiam, ea quæ sunt Domini largiens : multos amicos conciliat præbituros sibi, coram iudice, testimonium veritatis non vocibus, sed bonorum operum ostensione; quin etiam paraturos per testimonium refrigerii mansionem. (*Chrysostomus.*)

iv. — Et laudavit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset : quia filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt.

Et ego vobis dico : Facite vobis amicos de mammona iniquitatis : ut, cum defeceritis recipiant vos in æterna tabernacula. (*Luc. XVI. 8, 9.*)

Si laudari potuit ille a domino qui fraudem faciebat, quanto amplius placeant Deo qui, secundum ejus præceptum, opera illa faciunt. (*Augustinus.*)

Ut ergo in sua manu homines post mortem quidquam inveniunt, ante mortem divitias suas in pauperum manibus ponant. (*Gregorius.*)

MEDITATIO CLXXIV.

PARABOLA VIGESIMA TERTIA.

Divitis epulonis et Lazari mendici.

I. — Homo quidam erat dives qui induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide. (*Luc. XVI. 19.*)

Non omnis sancta paupertas, aut divitiarum criminosa; sed ut luxuria infamat divitias, ita paupertatem commendat sanctitas. (*Ambrosius.*)

Cinerem et pulverem et terram purpura et serico protegebat: secundum vestimenta ejus, ita et epulæ: ergo et nobis quales epulæ, talia et vestimenta. (*Chrysostomus.*)

II. — Et erat quidam mendicus, nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus, ulceribus plenus.

Cupiens saturari de micis quæ cadebant de mensa divitis, et nemo illi dabat: sed et canes veniebant, et lingeabant ulcera ejus. (*Luc. XVI. 20, 21.*)

Notandum est, quia in populo plus solent nomina divitum quam pauperum sciri. Dominus autem nomen pauperis dicit, et nomen divitis non dicit: quia Deus humiles novit atque approbat, superbos ignorat. Ut autem amplius probaretur pauper, simul hunc et paupertas et ægritudo tabefecit. (*Gregorius.*)

Insuper pauper videbat procedentem divitem ab obsequentibus circumfulciri, se in infirmitate et inopia a nullo visitari: nam quia nemo ei ad visitandum aderat, testantur canes, qui latenter vulnera ejus lingeant. (*Gregorius.*)

Ulcera quæ nullus hominum lavare dignabatur et contrectare, feræ mites lambunt. (*Chrysostomus.*)

III. — Factum est autem ut moreretur mendicus, et portaretur ab Angelis in sinum Abrahamæ. Mortuus est autem et dives, et sepultus est in inferno. (*Luc. XVI. 22.*)

Cum autem duo essent inferius corda, pauperis scilicet et divitis: unus desuper erat inspector, qui et pauperem tentando exercebat ad gloriam, et divitem tolerando expectabat ad pœnam. (*Gregorius.*)

MEDITATIO CLXXV.

Divitis tormenta et Lazari solatia.

I. — Elevans autem oculos suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham a longe, et Lazarum in sinu ejus.

Et ipse clamans dixit : Pater Abraham, miserere mei, et mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. (*Luc. XVI. 23, 24.*)

Lazarus sursum erat, dives deorsum : illum plures Angeli portabant, illum infinita tormenta possidebant : totus enim in tormentis erat, oculos solos liberos habebat, ut alterius lætitiā posset adspicere, ut magis torqueatur, quia non habet quod alius habet. (*Chrysostomus.*)

Multi autem erant pauperes justī, sed qui jacuit ad limina ejus, ad spectui occurrit ad ejus tristitiā.

Dives autem Lazarum non penes alium justum, sed in sinu Abraham videt : erat enim Abraham caritativus, hic autem crudelitatis arguitur ; ille sedens ante fores venabatur transeuntes, et in domum propriam ingerebat : hic vero et manentes intus avertebat. (*Chrysostomus.*)

Non tamen dirigit sermonem ad Lazarum, sed ad Abraham : quia forsan eru-

bescebat, et putabat Lazarum reminisci malorum, ex propriis judicans de illo. (*Theophylactus.*)

Condignum autem præmium redditur diviti illi ignis et infernalis pœna, lingua arefacta : vice liræ sonantis, gemitus ; vice potus, desiderium stillæ ; vice speculorum enormium, caligo profunda : vice ambitus incessantis, pervigil vermis. (*Basiliius.*)

II. — Et dixit illi Abraham : Fili recordare quia recepisti bona in vita tua, et Lazarus similiter mala : nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. (*Luc. XVI. 25.*)

Si quid boni fecisti unde præmium daretur, omnia accepisti in illo mundo, epulans, ditatus, oblectatus successibus prosperis : hic autem si quid mali commisit, universa recepit paupertate, fame et extremis oppressus miseris ; et uterque vestrum huc nudus accessit : hic quidem a peccatis, propter quod et consolationem sortitur : tu vero a justitia, propter quod immitigabilem persers pœnam. (*Chrysostomus.*)

III. — Et in his omnibus inter nos, et vos chaos magnum firmatum est : ut hi qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare. (*Luc. XVI. 26.*)

Videre possumus, transire non possumus : et nos videmus quid fugerimus, et vos videtis quid perdidistis ; et nostra gaudia cumulant vestra tormenta et vestra tormenta cumulant nostra gaudia. (*Chrysostomus.*)

Nec injusti ergo ad beatorum sortem transeunt, quia damnatione perpetua constringuntur ; nec justi ad reprobos transire possunt, quia erecti jam per justitiam iudicii, eis nullo modo ex aliqua compassione miserentur. (*Gregorius.*)

MEDITATIO CLXXVI.

Divitis cura in inferno de fratribus suis vivis.

I. — Et ait : Rogo ergo te pater ut mittas eum in domum patris mei.

Habeo enim quinque fratres, ut testetur illis, ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum. (*Luc. XVI. 27, 28.*)

Serius autem dives iste magister esse incipit, cum jam nec discendi tempus habeatur vel docendi. (*Ambrosius.*)

Qua in re notandum est ardenti diviti quanta supplicia cumulantur : ad pœnam namque suam ei cognitio servatur et memoria : cognovit enim Lazarum quem dexpexit, et fratrum suorum meminit, quos reliquit :

ut enim peccatores in supplicio amplius puniantur ; et eorum vident gloriam quos contempserunt, et de illorum pœna torquentur quos inutiliter amaverunt. (*Gregorius.*)

II. — Et ait illi Abraham : Habent Moysen, et prophetas : audiant illos.

At ille dixit : Non, pater Abraham : sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent. (*Luc. XVI. 29, 30.*)

Quasi dicat : Non sint tibi magis curæ fratres tui quam Deo, qui eos creavit : statuitque eis doctores, qui eos commonerent et sollicitarent. (*Chrysostomus.*)

Sed et aliud quoddam dogma docemur : quod Lazari quidem anima non est erga præsentia sollicita, nec retorquet ad aliquod relictorum ; at dives, quod quodam visco, etiam post mortem a vita detinetur carnali : nam si quis omnino carnalis secundum mentem fiat, nec postquam corpus exuerit, removetur passionis ejus. (*Gregorius Nyssenus.*)

III. — Ait autem illi : Si Moysen et prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexit, credent. (*Luc. XVI. 31.*)

Quæcumque dicunt Scripturæ, dicit Dominus : unde etsi resurgat mortuus, etsi cœlitus descenderit Angelus, omnibus magis sunt dignæ fide Scripturæ : nam Angelorum Dominus, vivorum et mortuorum, eas

instituit. Si autem sciret hoc Deus, quod mortui resurgentes prodessent viventibus, non hoc omississet, qui pro utilitate nostra singula quæque tractat. Sed etsi crebro resurgerent mortui, hoc iterum tempore contemneretur : sed et diabolus facile introduceret perversa dogmata, id quoque per organa sua fingens, non quidem suscitans vere defunctos, sed quibusdam fallaciis spectantium frustrans intuitum, vel ingenians quosdam mortem simulare. (*Chrysostomus.*)

MEDITATIO CLXXVII.

PARABOLA VIGESIMA QUARTA.

Iniqui Judicis et viduæ.

I. — Dicebat Jesus parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare et non deficere :

Dicens : Judex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non timebat, et hominem non reverebatur. (*Luc. XVIII. 1, 2.*)

Qui te redemit, quid te facere voluit demonstravit. Non vult te cessare a precibus : vult te beneficia meditari dum petis : vult te rogando accipere quod benignitas desiderat impertiri. Nec unquam oranti beneficia denegat qui ut orantes non deficiant, sua pietate instigat. (*Chrysostomus.*)

Vide quod impudentem erga homines esse, gravioris est mali indicium : Deum enim quamplures non timent, attamen humano cohibentur pudore, et ideo minus peccant : cum vero sit aliquis impudens etiam quoad homines, tunc excrescit cumulus vitiorum. (*Theophylactus.*)

II. — Vidua autem quædam erat in civitate illa, et veniebat ad eum dicens : Vindica me de adversario meo.

Et nolebat per multum tempus. (*Luc. XVIII. 3, 4.*)

Quoties nobis ab aliquibus irrogantur offensæ, tunc gloriosam esse putabimus oblivionem malorum : quoties vero aliquid ad ipsam Dei gloriam peccant, contra dogmatis divini ministros bellantes, tunc Deum adimus postulantes subsidium, et exclamantes contra impugnantes gloriam ejus. (*Cyrillus.*)

III. — Post hæc autem dixit intra se : Etsi Deum non timeo, nec hominem vereor :

Tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in novissimo veniens sigillet me. (*Luc. XVIII. 4, 5.*)

Apud iniquissimum ergo judicem, usque ad effectum implendi desiderii valuit trahere perseverantia deprecantis.

MEDITATIO CLXXVIII.

Expositio præcedentis Parabolæ.

I. — Ait autem Dominus : Audite quid
iudex iniquitatis dicit :

Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, et patientiam habebit in illis? (*Luc. XVIII. 6, 7.*)

Quæ ad orandum major hortatio, quam ut nobis de iudice iniquo proponitur similitudo? Iudex enim iniquus nec Deum timens, nec hominem reverens audivit tamen viduam interpellantem se, victus tædio, non pietate inclinatus. Si ergo exaudivit qui oderat quod erogabatur, quomodo non exaudit qui ut rogemus hortatur?

II. — Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum. Verumtamen Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra? (*Luc. XVIII. 8.*)

Cum ergo nobis ista e contraria comparatione dominus suaderet, quia oportet semper orare et non deficere, adjecit et ait : *Verumtamen Filius hominis veniens, putas inveniet fidem in terra?*

Hoc autem Dominus adjicit ut ostendat quod si fides deficit oratio perit. Ergo ut

oremus, credamus; et ut ipsa fides non deficiat, oremus. Fides fundit orationem, fusa oratio fidei impetrat firmitatem. (*Augustinus. De verbis Domini. Serm. XXXVI.*)

MEDITATIO CLXXIX.

PARABOLA VIGESIMA QUINTA.

Pharisæi et Publicani.

I. — Dixit Jesus ad quosdam, qui in se confidebant tamquam justi, et aspernebantur ceteros, parabolam istam :

Duo homines ascenderunt in templum : unus Pharisæus, et alter publicanus. (*Luc. XVIII. 9, 10.*)

Quia fides non est superborum, sed humilium, præmissis subjecit parabolam de humilitate et contra superbiam. (*Augustinus.*)

Diligentiam quidem orationis docuit nos per viduam et iudicem : hic autem per pharisæum et publicanum docet nos quomodo sint et dirigenda precamina, ne sit infructuosum orationis negotium. Condemnatus est autem pharisæus, cum incaute oraret. (*Græcus.*)

II. — Pharisæus stans, hæc apud se orabat : *Deus gratias ago tibi, quia non

sum sicut ceteri hominum : raptores, iniusti, adulteri : velut etiam hic publicanus.

Jejuno bis in sabbato : decimas omnium quæ possideo. (*Luc. XVIII. 11, 12.*)

Dicit : *apud se orabat*, quasi non apud Deum, quia ad seipsum redibat per peccatum superbiæ. (*Basilii.*)

Quære autem in verbis ejus : nihil invenies quod Deum rogaverit : ascendit quidem orare ; noluit Deum rogare, sed se laudare et roganti insultare. (*Augusti.*)

III. — Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad cælum levare : sed percutiebat pectus suum, dicens : Deus propitius esto mihi peccatori. (*Luc. XVIII. 13.*)

Quamvis autem publicanus stetisse dicatur, distabat tamen a pharisæo tam verbis quam habitu, necnon et corde contrito : nam verebatur oculos levare in cælum, censens indignos visionis supernæ eos qui maluerunt bona terrenæ spectare et quærere : necnon et pectus tundeat, cor quodammodo pungens causa cogitationum pravorum, nec non et excitans ut dormitans : unde non aliud quam Deum propitiatorem petebat. (*Theophylactus.*)

IV. — Dico vobis descendit hic justificatus in domum suam ab illo, quia omnis qui se exultat, humiliabitur : et qui se humiliat, exaltabitur. (*Luc. XVIII. 14.*)

Audisti superbum accusatorem, audisti humilem reum, audi nunc judicem dicentem : *Dico vobis*, etc. (*Augustinus.*)

Geminos aurigas et duas bigas in stadio positas sermo præsens proponit : in altera peccatum et humilitatem : et vides bigam peccati superare justitiam, non propriis virtutibus, sed humilitatis conjunctæ ; illam vero devictam non fragilitate justitiæ, sed mole et tumore superbiæ : nam sicut humilitas per sui eminentiam peccati pondus superat, et saliens attingit Deum : sic superbia ob sui molem de facili justitiam deprimit. Si ergo plura facta strenue geras, putas autem te posse præsumere, tota caruisti oratione : si vero mille feras in conscientia fascis reatum, et hoc solum de te credas quod es infimus omnium, multam obtinebis ante Deum fiduciam. Et ideo suæ sententiæ causam assignans subdit : *quia omnis qui se exultat humiliabitur ; et qui se humiliat exaltabitur.* (*Chrysostomus.*)

MEDITATIO CLXXX.

PARABOLA VIGESIMA SEXTA.

De operariis in vineam conductis.

I. — Dixit Jesus : Simile est regnum cœlorum homini patrifamilias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam.

Conventione autem facta cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam. (*Matth. XX, 1, 2.*)

Scitote, quia mercenarii sumus conducti. Sicut ergo nemo ideo conducit mercenarium, ut hoc solum faciat quod manducat; sic et nos non ideo vocati sumus a Christo ut hæc solum operemur quæ ad nostrum pertinent usum, sed ad gloriam Dei : et sicut mercenarius prius adspicit opus suum, deinde quotidianum cibum : sic et nos primum debemus adspicere quæ ad gloriam Dei pertinent, deinde quæ ad nostram utilitatem : et sicut mercenarius totam diem circa domini opus impendit, unam autem horam circa suum cibum, sic et nos omne tempus vitæ nostræ debemus impendere circa gloriam Dei, modicam autem partem circa usus nostros terrenos. (*Chrysostomus.*)

Salutis autem arbitror nomen esse denarium. (*Origenes.*)

Denarius enim dicitur qui antiquitus pro decem nummis imputabatur, et figuram regis habet. Recte ergo per denarium designatur observati decalogi præmium. Pulchre ergo dicit : *Conventione facta ex denario diurno* : quia unusquisque, in agro sanctæ Ecclesiæ, pro spe futuræ remunerationis laborat. (*Remigius.*)

II. — Et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro, otiosos.

Et dixit illis : Ite et vos in vineam meam, et quod justum fuerit dabo vobis.

Illi autem abierunt. (*Matth. XX, 3, 4, 5.*)

Qui sibi vivit, qui carnis suæ voluptatibus pascitur, recte otiosus arguitur, quia fructum divini operis non sectatur. (*Gregorius.*)

Nota quod solis primis convenit specialiter dare denarium : alios autem sub incerto pacto conduxit, dicens : *quod justum fuerit dabo vobis.* (*Chrysostomus.*)

Poterant enim æquale opus facere in vinea eis qui ex mane sunt operati, quicumque in tempore brevi volebant operantem virtutem ad opus extendere, quæ ante non fuerat operata. (*Origenes.*)

III. — Iterum autem exiit circa sextam, et nonam horam : et fecit similiter.

Circa undecimam vero exiit, et invenit

alios stantes, et dixit illis : Quid hic statis tota die otiosi?

Dicunt ei : Quia nemo nos conduxit. Dicit illis : Ite et vos in vineam meam. (*Matth. XX. 5, 6, 7.*)

Mane nostrum pueritia est; hora tertia adolescentia intelligi potest; sexta autem iuventus est; nona autem senectus intelligitur; undecima vero est ea ætas quæ decrepita vel veterana vocatur. (*Gregorius.*)

Quod autem non omnes simul conduxit, sed alios mane, alios hora tertia, et sic de aliis, ex differentia mentis eorum processit. Tunc enim eos vocavit quando erant obedieturi, nam et latronem vocavit quando obedieturus erat. Si autem dicant, *quia nemo nos conduxit*, sicut dictum est, non oportet omnia scrutari quæ in parabolis sunt. Item hoc non dicit dominus, sed operarii : quod ipse enim omnes, quantum ad se pertinet, a prima ætate vocet, significatur cum dicitur : *Exiit primo mane operarios conducere.* (*Chrysostomus.*)

MEDITATIO CLXXXI.

Denarius idem singulis datur.

I. — Cum sero autem factum esset, dicit dominus vineæ procuratori suo: Voca

operarios, et redde illis mercedem incipiens a novissimis usque ad primos. (*Matth. XX. 8.*)

Considera, quia sero, non alio mane mercedem reddit : ergo adhuc stante sæculo isto iudicium est futurum, et unicuique merces sua reddenda : et hoc propter duas rationes. Prima est, quia ipsa beatitudo futura est merces justitiæ : ideo non illo sæculo fit iudicium, sed ante illud. Deinde ante adventum diei illius præmittit iudicium, ne videant peccatores diei illius beatitudinem. (*Chrysostomus.*)

Dominus Jesus Christus ipse est pater familias et vineæ procurator, sicut ipse est et ostium et ostiarius. Ipse enim est venturus ad iudicium, ut unicuique reddat secundum quod gessit. Vocat ergo operarios et reddit illis mercedem, quando omnes congregabuntur in iudicio, ut unusquisque accipiat secundum opera sua. (*Remigius.*)

Ut ostendat Deus inæstimabilem misericordiam suam, primum novissimis et indignioribus reddit mercedem, postea primis : nimia enim misericordia ordinem non asperxit. (*Chrysostomus.*)

II. — Cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios (*Matth. XX. 9.*)

Eundem denarium accipiunt qui laboraverunt ad undecimam et qui laboraverunt ad primam : quia æqualem vitæ æternæ retributionem sortiti sunt cum his qui ab initio vocati fuerant, hi qui in fine ad Deum venerunt. (*Gregorius.*)

III. — Venientes autem et primi, arbitrati sunt quod plus essent accepturi : acceperunt autem et ipsi singulos denarios. (*Matth. XX. 10.*)

Finis parabola est mercedem vitæ æternæ, non tempori quod quis laboravit, sed labori et operi quod fecit respondere, dixerat enim : “ Multi erunt primi novissimi, et novissimi primi.” Sæpe enim fieri ut aliquis una hora tantum laboret, quantum alius tota die, ideoque æqualem mercedem, id est, eundem denarium accepturum esse, eodem plane sensu quo Sapiens dixit : “ Consummatus in brevi explevit tempora multa.” *IV. 13. (Du Hamel. in Curs. Comp. ibid.)*

MEDITATIO CLXXXII.

Murmuratio adversus Patrem-
familias.

I. — Et accipientes murmurabant adversus patremfamilias.

Dicentes : Hi novissimi una hora fecerunt, et pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei et æstus. (*Matth. XX. 11, 12.*)

Pondus diei et æstus ferre, est per longioris vitæ tempora carnis suæ calore fatigari. Sed potest quæri : quomodo murmurare dicti sunt, qui ad regnum vocantur? Cælorum etenim regnum nullus qui murmurat accipit, nullus qui accipit murmurare potest. (*Greg.*)

Non autem oportet ea quæ in parabolis sunt, secundum totum quod dicitur, investigare; sed intentionem propter quam composita est intelligere, et nihil ultra scrutari. Non ergo inducit hoc, ut ostendat aliquos esse invidia morsos; sed ut ostendat hos tanto potitos esse honore, quod et invidiam aliis poterat generare. (*Chrysostomus.*)

II. — At ille respondens uni eorum dixit : Amice non facio tibi injuriam : nonne ex denario convenisti mecum?

Tolle quod tuum est, et vade : volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi.

Aut non licet mihi quod volo facere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? (*Matth. XX. 13, 14, 15.*)

Quia ipsa vita æterna pariter erit omnibus sanctis æqualis, denarius omnibus est

attributus, qui est omnium merces : quia vero in ipsa vita æterna distincte fulgebunt flamina meritorum, multæ mansiones sunt apud Patrem : ac in denario quidem impari non vivet alius alio prolixius : in multis autem mansionibus honoratur alius alio clarius. (*Augustinus.*)

Et quia ipsa regni perceptio ejus est bonitas voluntatis : recte subjungitur : *Aut non licet mihi quod volo facere?* Stulta enim est quæstio hominis contra bonitatem Dei murmurare. Conquirendum quippe esset, non si dat quod non debet; sed si non daret quod deberet : unde aperte subditur : *An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum.* (*Gregorius.*)

III. — Sic erunt novissimi primi, et primi novissimi : multi enim sunt vocati, pauci vero electi. (*Matth. XX. 16.*)

Ideo primos dicit novissimos, non ut novissimi digniores sint quam primi, sed ut coæquentur, et ut nulla sit inter eos differentia temporis causa. (*Chrysostomus.*)

Ad fidem plures veniunt, et ad cœleste regnum pauci perducuntur; plerique enim Deum vocibus sequuntur moribus fugiunt. Ex hoc ergo duo pensare debemus. Primum est ut de se quisque minime præsumat; quia etsi jam ad fidem vocatus est, utrum ad regnum eligendus sit, nescit. Secundum vero

est ut unusquisque proximum suum quem jacere in vitiis conspicit, desperare non audeat : quia divinæ misericordiæ divitias ignorat. (*Gregorius.*)

MEDITATIO CLXXXIII.

PARABOLA VIGESIMA SEPTIMA.

De decem mnis in servos
ad negotiandum distributis.

I. — Dixit Jesus : Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, et reverti.

Vocatis autem decem servis suis, dedit eis decem mnas, et ait ad illos : *Negotiamini dum venio.* (*Luc. XIX. 12, 13.*)

Per hoc quod profectus est Dominus, ad regionem longinquam, ascensum proprium a terra in cœlum designat; cum vero subdit, *accipere sibi regnum et redire*, secundam sui apparitionem gloriosam et regiam ostendit. Et primo quidem hominem se vocat propter nativitatem in carne, deinde nobilem; Quamvis servus factus sit, est tamen nobilis secundum ineffabilem ortum a Patre. (*Cyrillus.*)

Necnon secundum genus humanum, ex semine David secundum carnem exortus. (*Basilus.*)

Nondum autem se regem appellat, quia nondum in prima apparitione regia fundebatur majestate. Sed et bene dicitur obtinere sibi regnum : nam dante sibi Patre illud obtinuit, secundum illud Danielis VII : " Ecce Filius hominis veniebat in nubibus, et datum est ei regnum. " (*Eusebius.*)

Ascendens autem dispensavit credentibus in eum divinorum charismatum differentiam : sicut servis committuntur dominicæ facultates, ut aliquid lucrantes, famulatus sui ferant præconia. (*Cyrillus.*)

Numerus denarius hoc loco, multitudinis duntaxat manifestativus est, tam de servis quam de minis. (*Euthymius, ibid.*)

II. — Cives autem ejus oderant eum : et miserunt legationem post illum dicentes : Nolumus hunc regnare super nos.

Et factum est ut rediret accepto regno : et jussit vocari servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quisque negotiatus esset. (*Luc. XIX. 14, 15.*)

Hoc est quod Christus impropere Judæis dicens, (*Joan. XV.*) " Nunc vero videntur et oderunt me et Patrem. " Renuerunt autem regnum ejus, dicentes Pilato, (*ibid. XIX.*) " Non habemus regem nisi Cæsarem. " (*Cyrillus.*)

Per hoc enim quod dicit, *Cives ejus* Judæos significat ortos ex eadem progenie secundum

carnem, et quoniam ritu legis cum illis pariter utebatur. (*Eusebius.*)

Miserunt autem legationem post eum, quia etiam post resurrectionem ejus immiserunt persecutiones apostolis, et prædicationem Evangelii respuerunt. (*Augustinus.*)

Redit accepto regno, quia in manifestissima claritate venturus est qui eis humilis apparuit, cum diceret. (*Joan. XIX.*) " Regnum meum non est de hoc mundo. " (*Augustinus.*)

Redeunte autem Christo, sumpto regno merebuntur præconia, et delectabuntur verbi ministri in supernis honoribus, quia multiplicaverunt talentum pluribus acquisitis. (*Cyrillus.*)

III. — Venit autem primus dicens : Domine mna tua decem mnas acquisivit.

Et ait illi : Euge bone serve, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem civitates. (*Luc. XIX. 16, 17.*)

Nam sicut Angeli præsent, ita et hi qui vitam meruerint Angelorum. (*Ambrosius.*)

Esto potestatem habens, hoc est, ex earum quas imbueras animarum fide et conversione, magnus sublimisque fulgens. (*Beda.*)

IV. — Et alter venit dicens : Domine mna tua fecit quinque mnas.

Et huic ait : Et tu esto super quinque civitates. (*Luc. XIX. 18, 19.*)

Conformiter ad mensuram studii cujusque, mensuratur et honor ac beneficium. (*Euthymius. Ibid. V. 17.*)

MEDITATIO CLXXXIV.

Servus nequam ex ore suo judicatur.

I. — Et alter venit, dicens : Domine ecce mna tua, quam habui repositam in sudario.

Timui enim te, quia homo austerus es : tollis quod non posuisti, et metis quod non seminasti. (*Luc. XIX. 20, 21.*)

Sudario enim mortuorum facies velatur : merito ergo hic piger dicitur mnam in sudario involvisse, quia eam mortificans, et otiosam dimittens, non tractavit nec auxit. (*Theophylactus.*)

Vel pecuniam in sudario ligare, est percepta dona sub otio lenti corporis abscondere. Quod autem putaverat se per excusationem dixisse, in culpam propriam vertitur. (*Beda.*)

II. — Dicit ei : De ore tuo te judico serve nequam : sciebas quod ego homo

austerus sum, tollens quod non posui, et metens quod non seminavi :

Et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, ut ego veniens cum usuris utique exegissem illam? (*Luc. XIX. 22, 23.*)

In sensibilibus divitiis debitores solius observationis obnoxii sunt : quantum enim recipiunt tantum eos reddere necesse est, et nihil plus ab eis quaeritur. In divinis autem eloquiis non solum ad custodiam obligamur, sed etiam multiplicare monemur. (*Chrysostomus.*)

III. — Et adstantibus dixit : Auferte ab illo mnam, et date illi, qui decem mnas habet.

Et dixerunt ei : Domine, habet decem mnas. (*Luc. XIX. 24, 25.*)

Qui enim gratia non bene utuntur, sed peccant, gratiam sanctificantem amittunt. *Date illi qui decem mnas habet*, est parabolae parergon : neque enim gratia quæ ab uno aufertur, alteri datur. Itaque ita loquitur ad explendam parabolam, quia ita aliquando fit inter homines, ut quod uni ignavo et infideli servo tollitur, gravo et industrio, qui bene acceptis utitur tribuatur. (*Menochius. Com. in Matth.*)

iv. — Dico autem vobis, quia omni habenti dabitur, et abundabit : ab eo autem qui non habet, et quod habet auferetur ab eo. (*Luc. XIX. 26.*)

Hæc non solum ad sermonem et doctrinam referenda sunt, sed etiam ad morales virtutes : quoniam et in his dat nobis Deus sua charismata, hunc dotans jejunio, illum oratione, alium mansuetudine vel humilitate : quibus si invigilaverimus, multiplicabimus ea : si vero tepeamus, exstinguemus. (*Theophylactus.*)

MEDITATIO CLXXXV.

PARABOLA VIGESIMA OCTAVA.

Duorum filiorum, unius pœnitentis et patri obedientis, alterius fingentis se obedire.

i. — Homo quidam habebat duos filios, et accedens ad primum, dixit : Fili, vade hodie, operare in vinea mea.

Ille autem respondens, ait : Nolo. Postea autem pœnitentia motus, abiit. (*Matth. XXI. 28, 29.*)

Quis ille nisi Deus qui omnes homines ceravit : qui cum sit natura Dominus, tamen

vult magis diligere quasi pater, quam timeri ut dominus? Major filius, Gentium populus erat : minor vero populus Judæorum. (*Chrysostomus.*)

Alii putant non Gentilium et Judæorum esse parabolam, sed simpliciter peccatorum et justorum : eo quod illi quidem per mala opera Deo servire negaverunt, postea pœnitentiæ baptismum acceperunt a Joanne; Pharisæi autem, qui justitiam proferebant, et legem Dei se facere jactabant, Joannis contempto baptisate, ejus præcepta non fecerunt. (*Hieronymus.*)

ii. — Accedens autem ad alterum, dixit similiter. At ille respondens, ait : Eo, domine, et non ivit.

Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei : Primus. (*Matth. XXI. 30, 31.*)

Hoc autem ideo introducit, quia sacerdotes non discendi causa sed tentandi interrogaverant, multi autem ex populis crediderant : et ideo introducit parabolam duorum filiorum, ostendens eis per eam, quia meliores sunt populares, qui a principio sæcularem profitentur vitam, quam sacerdotes, qui a principio profitentur Deo servire : quoniam populares quidem aliquando compuncti convertuntur ad Deum : sacerdotes autem impœnitibiles constituti, nunquam

desinunt peccare in Deum. Prior enim filius populus est : non enim populus est propter sacerdotes, sed sacerdotes propter populum. (*Chrysostomus.*)

III. — Dicit illis Jesus : Amen dico vobis, quia publicani, et meretrices præcedent vos in regnum Dei.

Venit enim ad vos Joannes in via justitiæ, et non credidistis ei : publicani autem et meretrices crediderunt ei : vos autem videntes nec pœnitentiam habuistis postea, ut crederetis ei. (*Matth. XXI. 31, 32.*)

Puto autem, quod ex persona omnium virorum peccatorum publicani ponuntur, et ex persona omnium mulierum peccatricum, meretrices : quia avaritia præcipue in viris abundat, fornicatio autem in mulieribus : mulier enim in quiete sedet inclusa, fornicatio autem maxime ex otio nascitur : vir autem, quoniam in actibus rerum diversarum est assidue, in avaritiæ peccatum facile incurrit ; in fornicationem autem non facile, nisi multum sit lascivus : nam occupatio virilium sollicitudinum, voluptatem plerumque excludit : unde proprium est hoc adolescentium nihil agentium. (*Chrysostomus.*)

MEDITATIO CLXXXVI.

PARABOLA VIGESIMA NONA.

Locatæ vineæ cujus conductores occiderunt Heri servos et filium.

I. — Aliam parabolam audite. (*Matth. XXI. 33.*) Cœpit autem dicere ad plebem parabolam hanc. (*Luc. XX. 9.*)

Homo erat paterfamilias, qui plantavit vineam, et sepem circumdedit ei, et fodit in ea torcular, et ædificavit turrim, et locavit eam agricolis, et peregre profectus est. (*Matth. XXI. 33. — Marc. XII. 1.*) Et ipse peregre fuit multis temporibus. (*Luc. XX. 9.*)

Homo paterfamilias Deus est, qui dicitur homo in quibusdam parabolis : sicut si pater cum parvulo filio suo loquatur infantilia, ut descendat ad verba filii sui, et instruat eum. (*Origenes.*)

Plantavit autem vineam, de qua loquitur Isaïas : (*Cap. V.*) " Vineæ Domini Sabaoth, domus Israel est. " (*Hieronymus.*)

Per sepem intellige custodiam patrum justorum, qui tamquam murus facti sunt populo Israel. (*Chrysostomus.*)

Prophetas quasi quædam torcularia aptavit, in quos musti modo, quædam ubertas

Spiritus sancti ferventius influeret. (*Hilarius.*)

In turre eminentiam legis extruxit, quæ et in cœlum ex solo egressa proveheret, et ex qua speculari Christi posset adventus. (*Hilarius.*)

Et locavit eam agricolis. Quando scilicet per legem constituti sunt sacerdotes et levitæ, et procuracionem regendi populum susceperunt. (*Chrysostomus.*)

Et peregre profectus est: quia Dominus, qui fuerat cum illis in nube diei et in columna ignis per noctem, nequaquam postea similiter apparuit illis. (*Origenes.*)

II. — Cum autem tempus fructuum appropinquasset. (*Matth. XXI. 34.*) Misit servum ut ab agricolis acciperet de fructu vineæ. (*Marc. XII. 2.*) Ut de fructu vineæ darent illi. (*Luc. XX. 10.*) Qui apprehensum eum ceciderunt. (*Marc. XII. 3.*) — Qui cæsum dimiserunt eum inanem. (*Luc. XX. 10.*) Vacuum. (*Marc. XII. 3.*)

Servos dicit Prophetas qui offerunt, quasi sacerdotes Domini, populi fructus, et obedientiæ ostensionem per opera. Hi autem non solum malitia potiti sunt in non dando fructum, sed etiam indignando ad eos qui venerunt : et sanguine manus impleverunt. (*Chrysostomus.*)

III. — Et iterum misit ad illos alium servum. (*Marc. XII. 4.*) Et addidit alium servum mittere. (*Luc. XX. 11.*)

Et illum in capite vulneraverunt et contumeliis affecerunt. (*Marc. XII. 4.*) Et dimiserunt inanem. (*Luc. XX. 11.*)

Primi servi qui missi sunt, ipse legifer Moyses intelligitur, et Aaron primus sacerdos Dei, quos cæsos flagello linguæ vacuos emisit : alios autem servos, prophetarum choros intellige. (*Rabanus.*)

Cæciderunt quidem, ut Hieremiam : occiderunt, ut Isaïam : lapidaverunt, ut Naboth et Zachariam. (*Hieronymus.*)

IV. — Et rursus alium misit. (*Marc. XII. 5.*) Et addidit tertium mittere : qui et illum vulnerantes ejecerunt (*Luc. XX. 12.*) Et illum occiderunt : et plures alios, quosdam cædentes, alios vero occidentes. (*Marc. XII. 5.*)

Et agricolæ, apprehensis servis ejus, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium vero lapidaverunt.

Iterum misit alios servos plures prioribus, et fecerunt illis similiter. (*Matth. XXI. 35, 36.*)

Per singulos autem gradus malitiæ, Dei misericordia addebatur : et per singulos